

CAI

Comissió d'Afers Institucionals
Parlament de Catalunya

Sessió 34. Dijous, 30 de març de 2023. XIV legislatura

DOSSIER

ORDRE DEL DIA

1. Procediment per a ratificar la designació del director adjunt o directora adjunta de l'Oficina Antifrau de Catalunya. Tram. 284-00014/13 Oficina Antifrau de Catalunya. Debat i ratificació
 2. Proposta de resolució sobre el reconeixement del futbol botons com a esport. Tram. 250-00964/13 Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar, Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana, Grup Parlamentari de Junts per Catalunya, Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Un Nou Cicle per Guanyar, Grup Parlamentari d'En Comú Podem Qualificació i admissió a tràmit (text presentat: BOPC 488, 20).
 3. Proposta de resolució sobre la reserva de places de l'Administració per a dones que siguin caps de família monoparental. Tram. 250-00968/13 Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar Qualificació i admissió a tràmit (text presentat: BOPC 488, 27).
 4. Sol·licitud de compareixença de la secretària general de l'Esport i l'Activitat Física davant la Comissió d'Afers Institucional perquè informi sobre les línies d'actuació de la Secretaria General i l'aposta per l'esport femení. Tram. 356-01163/13 Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana. Debat i votació de la sol·licitud de compareixença.
 5. Projecte de llei de mesures urgents per a la reducció de la temporalitat, de foment de la promoció interna i d'agilització de la cobertura de llocs de treball amb persones funcionàries de carrera. Tram. 200-00012/13 Ple del Parlament Nomenament de la ponència
-

Punt 2 | Debat i votació

Proposta de resolució sobre el reconeixement del futbol botons com a esport

250-00964/13

PRESENTACIÓ: GP PSC-UNITS, GP ERC, GP JXCAT, GP CUP-NCG, GP ECP

Reg. 84270 / Admissió a tràmit: Mesa del Parlament, 31.01.2023

A la Mesa del Parlament

Alícia Romero Llano, portaveu del Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar, Marta Vilalta i Torres, portaveu del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana, Mònica Sales de la Cruz, portaveu del Grup Parlamentari de Junts per Catalunya, Eulàlia Reguant i Cura, portaveu del Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Un Nou Cicle per Guanyar, David Cid Colomer, portaveu del Grup Parlamentari d'En Comú Podem, d'acord amb el que estableixen els articles 167 i 168 del Reglament del Parlament, presenten la Proposta de resolució sobre el reconeixement del futbol botons com a esport, per tal que sigui substanciada davant la Comissió d'Afers Institucionals, amb el text següent:

Exposició de motius

Orígens i història

El futbol botons és un joc tradicional català nascut a la segona dècada del segle XX. Qui i quan el va crear és un fet desconegut, sorgit de la invenció d'algun infant o jove (en singular o plural), que va fer allò que fan tants i tants infants: crear un joc amb elements de vida quotidiana. En aquest cas els botons, element de la indústria tèxtil, en el que Catalunya era una potència, amb un munt de fàbriques de botons arreu del territori.

Aquest origen als anys 20 del segle passat es pot ubicar gràcies als testimonis de socis de les associacions de futbol botons i d'altres coneguts, que avui dia estan entre els 70 i 85 anys, que juguen a les seves llars i que assenyalen als seus pares i/o mestres com a les persones que els van ensenyar aquest joc, al que jugaven anteriorment a ells, de joves.

D'altre costat, l'esport emergent era el futbol i a Barcelona i Catalunya eren conegudes, comentades i escrites les gestes del Camp de les Corts i els seus herois; Paulino Alcàntara, Ricard Zamora, Samitier o Platko entre d'altres. També un altre equip amb solera agafa protagonisme alhora de «batejar» botons amb noms de futbolistes i aquest és l'Atlètic de Bilbao. Per tant, el futbol botons neix de tres fonts bàsicament: 1/ l'econòmica i productiva de la indústria tèxtil, 2/ l'efervescència del futbol i 3/ la capacitat imaginativa, les ganes de jugar i l'associació mental que fa algun/a creador/a anònima per inventar un joc, que clarament neix coma a joc d'imitació del futbol i de recreació de les gestes esportives del camp de les Corts i d'altres estadis.

L'esclat de postguerra

Durant els anys 30 no tenim notícies de la pràctica del futbol botons, el seu millor moment estava per arribar. La guerra civil i la posterior victòria feixista enfosqueix la vida cultural del país. És durant la postguerra i principalment a les escoles on el joc comença a agafar volada a la segona part dels

anys 40. Les dècades dels 40, 50 i 60 es converteixen en l'esclat del futbol botons, creant-se lligues d'infants i joves a escoles i/o casals parroquials entre altres llocs, com llars particulars i espais veïnals. Novament, apareix el Futbol Club Barcelona, concretament els noms dels seus cracks, com Suárez, Kubala, Ramallets, Sadurni, Gonzalvo, entre d'altres, sent l'estrella el Barça de les 5 Copes dels anys 50. Sabem de l'existència del futbol botons en aquesta època d'Osona a Reus, passant pel Vallès i Barcelona i la seva àrea metropolitana.

Mostra d'aquest auge del futbol botons a les escoles, és el llibre infantil de Roser Capdevila de l'editorial Argos Vergara 1983, en el que explica la història d'un nen que roba els botons al seu mestre de l'escola religiosa. En realitat, no feia falta robar-los, sinó que els mateixos mestres en facilitaven. Però, aquesta història de na Roser Capdevila, reflecteix una època i segurament una història viscuda o com a mínim coneguda.

També, a través de les paraules d'algun exjugador del F.C. Barcelona, com és Lluís Allué, nascut el 1936 i jugador del Barça als 60, sabem que ell mateix i en Ladislao Kubala jugaven a futbol botons.

A la segona meitat dels anys 60 el futbol botons va desaparèixer de les escoles i queda relegat a alguns espais veïnals de grups d'amics dels barris i a les llars familiars. L'entrada dels joguets de plàstic i certa «bonança» econòmica fan que el joc importat i la creació de marques de joguets de plàstic que s'anuncien per televisió, siguin els protagonistes. Fent que aquells jocs tradicionals de creació desconeguda com el futbol botons, però, també la Puça o les curses de ciclistes amb botons, quedin relegats en l'àmbit públic.

Malgrat aquest auge del joguet nou i la possibilitat d'adquirir-los, el futbol botons, lluny de desaparèixer queda a les llars. I els cosidors de la mare o l'àvia i les merceries encara són una font inesgotable de «cracks de merceria», amb botons que posteriorment serien llimats i adaptats als terrenys de joc improvisats, com són taules del menjador familiar, el terra o fustes reciclades. Tots els elements de joc es feien amb elements quotidians, com les porteries fetes amb material de caps de cartó.

Aquest joc més les seves normes es converteixen en part d'una herència de cultura tradicional i lúdica que passa de generació en generació.

El silenci dels anys 80 i l'aparició de les primeres associacions

Als anys 80 el futbol botons segueix a les llars familiars, «en silenci», sense mostres exteriors de la seva existència. Ara és la generació de persones nascudes a partir de 1940 que juguen amb els seus fills, nats a l'època dels 60 i 70. Moltes llars familiars del país tenen aquest joc com quelcom important als seus moments d'oci, existint lligues i campionats. D'altres relaten jugar amb grups d'amics del barri, amb infants veïns. Aquest fet fa que el reglament o reglaments de joc evolucionin de forma independent, cada un en la seva bombolla i desconeixen quanta gent hi juga o simplement, si algú més juga amb botons. Les merceries i el cosidor de l'àvia o la besàvia són font inesgotable de recursos.

Els moments rellevants perquè el futbol botons faci un salt qualitatiu endavant és una conversa al Pipa Club de Barcelona, on una tertúlia d'amics sorpren al parlar de «a què jugàvem de nens». El resultat és que diversos membres d'aquest club jugaven a futbol botons. Aquesta conversa dóna lloc a posar un tauler o camp, ara ja fet expressament i de forma adequada, al mateix Pipa Club i posteriorment al Bar Tàctica on es comencen a jugar partits i

es comença a esbossar un reglament comú. Fruït d'aquest fet es crea l'Associació Catalana de Futbol Botons al 1993 i inscrita al registre d'Entitats de la Generalitat de Catalunya des de 1994.

S'unifica el reglament i comencen les primeres competicions de lliga. Posteriorment, es crea una nova associació a Osona i també al Foment Hortenc i a Reus, totes elles anteriors al segle XXI.

Es comença a reglamentar tot i no només les regles de joc, sinó també les mesures del terreny de joc i la mida de les porteries, a més de les categories de botons que seran comunes a tots: «jugarem de forma reglada i amb igualtat d'oportunitats». Es creen 5 categories de botons: el porter el més gran de 4 cm de diàmetre per 1,5 cm d'altura. Els botons de camp de 2,5 cm, de 3 cm de 3,5 cm i de 4 cm, sense poder passar en cap cas l'altura d'un centímetre.

Els botons, principal element del joc, a poc a poc es va convertint en unes fitxes iguals per tothom, però, fabricades expressament per a la pràctica d'aquest esport. En diverses ocasions s'ha comprat el material en cru, per posteriorment portar-lo a alguna de les poques fàbriques de botons que sobreviuen a casa nostra, per a la seva producció. Aquests botons mantenen els forats típics per dos motius: 1/ recordar l'origen del joc i 2/ per una causa tècnica: permetre que l'aire escapi per algun punt.

Posteriorment, ja entrats els 2000 es creen les associacions de Palautordera, Sant Antoni-Barcelona, Esplugues i Sant Joan Despí.

Arrelament social

Amb vuit associacions que hi juguen i amb moltes llars que el practiquen com a lleure, es pot afirmar que el futbol botons compta amb un fort arrelament social mantingut durant dècades.

Va des de la persona que no n'ha sentit a parlar mai, a la persona que diu «de petit hi jugava», a persones i famílies que el juguen avui dia i que desconeixen l'existència de les associacions. No és d'estranyar que cada poc apareguin persones i famílies que donen amb les associacions i es fan socis o bé demanen material, per recuperar o continuar la pràctica del futbol botons.

No és d'estranyar tampoc conèixer persones de qualsevol àmbit social que manifestin que juguen en l'actualitat o han jugat. Aquest fet també es troba dins del món associatiu, tan important al nostre país.

Aquest fet ens diu que hi ha dos futbols botons: 1/ Com a esport reglat a les associacions que aspiren a convertir-se en clubs esportius i 2/ El d'aquelles famílies o petits grups que el juguen com a lleure i joc tradicional, amb botons de merceria encara, i no per això menys important, sinó que demostra l'arrelament social del futbol botons a casa nostra, com un fet cultural propi.

Futbol botons i gènere

Venim de la cultura majoritària del segle XX, on la dona es veu relegada a un segon pla en molts aspectes de la vida social, cultural, política i econòmica. Succeeix el mateix en el món del joc i l'esport. Arguments com el «futbol és cosa d'homes» o el fet de fer jocs i joguets separats per gènere, han fet molt mal. Malgrat saber de diverses dones que juguen o han jugat, aquest és un fet molt minoritari. S'ha d'avançar de forma decidida.

En les activitats de lleure de futbol botons, s'ha comprovat com les dones, sense importar l'edat, juguen i ho fan amb ganes. Les característiques del futbol botons ho afavoreixen, ja que no requereix cap aspecte físic que diferenciï un home d'una dona en la seva pràctica. Habilitat, concentració i sentit

tàctic són els requisits, i per això homes i dones poden jugar junts a futbol botons i competir amb igualtat.

En el foment d'aquest esport, s'hauran de contemplar accions concretes i decidides en aquest sentit.

Esport intergeneracional

Al Futbol botons poden jugar persones de 7 a 85 anys, de fet no és estrany que a les associacions es barregin persones de diferents generacions que en molts casos juguen juntes. Les aptituds i característiques que requereix el futbol botons, es poden mantenir i es mantenen durant molts anys i a un bon nivell. No és d'estranyar que la Lliga de Campions de Futbol Botons l'any 2020 la guanya un noi de 17 anys -Adrià Vila-, a l'any posterior un home de 70 anys -Antoni Casadevall-. En l'edició del 2022 l'ha guanyat una persona de 23 anys -Adrián Bravo-.

El fet que sigui un joc que ha anat passant de generació en generació, també facilita aquest fet, ja que les més grans ensenyen als més joves; convertint-se en una herència cultural ja no verbal i/o escrita, sinó a través del joc.

La conversió en esport

Actualment, el futbol botons compta amb vuit associacions que hi juguen: Associació Catalana de Futbol Botons (ACFB), Botonaries Associats de Palautordera (BAP), Associació Reusenca de Futbol Botons (ARFB), Associació de Futbol Botons d'Osona (AFBO), Barcelona Futbol Botons Associació (BFBA), Foment Hortenc, Sant Joan Despí Futbol Botons Associació (SJDFBA) i Esplugues Futbol Botons Associació (EFBA).

Amb reglament clar, amb el passi com a tret distintiu, que el converteixen en un joc de creació.

- Tots amb les mesures de «camps» adaptades i iguals. Delimitació del terreny de joc d'1,50 m per 1 m.

- Amb porteries iguals: 15 cm de llargada per 3,5 cm d'alçada.

- Botons de 2,5 a 4 cm de diàmetre, tal com s'ha exposat anteriorment.

- I el tirador o llançador, un botó o fitxa que en diàmetre o gruix és a lliure elecció. El tirador fa com el tac al billar i el converteix en un joc d'habilitat.

- Competicions: Cada associació té les seves pròpies competicions: de Lliga, Copa, campionats de ràanking i un cop l'any, les associacions en conjunt organitzen la Lliga de Campions, La Copa Federació i la Copa Catalunya. Tant la Copa Catalunya com la Copa Federació són de lliure inscripció. Però no la Lliga de Campions, en la que participen els 4 primers classificats de cada lliga.

La durada d'un partit és de 30 minuts.

Es pot afirmar que aquests fets, afegits a que es juga en un entorn competitiu, a través d'associacions o clubs i perfectament reglamentat, converteixen al futbol botons en un esport.

No tot esport és activitat física, malgrat el futbol botons, sobretot en les competicions d'un dia l'esforç físic cobra importància, ja que es juga un partit cada 10 minuts durant 7 o 8 hores. És el cas de la Lliga de Campions, Copa Catalunya i Copa Federació. En els tornejos de Ràanking és de 4 o 5 hores continuades. Aquest fet fa que l'estat físic en flexibilitat i to muscular relaxat siguin importants a l'hora de competir pels títols. Aquest mateix fet també es dona al billar.

La classificació del futbol botons com a esport entraria en la categoria d'esport de saló, com poden ser també els Escacs o el Billar.

És un joc/esport de taula, d'habilitat, concentració i sentit tàctic, dins la categoria d'esport amateur i minoritari.

Finalment, recordar aquell origen tradicional, en el que el futbol botons era un joc clarament d'imitació del futbol. Malgrat aquest fet, el futbol botons no és futbol, els elements de joc, la superfície en la que es juga i el reglament són diferents. Avui dia, quasi 100 anys després, es pot afirmar, per tot lo expressat, que el futbol botons és un esport amb entitat pròpia.

Per aquests motius, el Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar presenta la següent:

Proposta de resolució

El Parlament de Catalunya insta el Govern a:

1. Reconèixer el futbol botons com a esport.
2. Acompanyar i assessorar a les associacions Associació Catalana de Futbol Botons, Barcelona Futbol Botons Associació, Secció de Futbol botons del Foment Hortenc, Botonaires Associats de Palautordera, Associació de Futbol amb Botons d'Osona, Associació Reusenca de Futbol botons, Sant Joan Despí Futbol botons Associació i Esplugues Futbol Botons Associació, per tal de ser reconegudes com a entitats esportives.
3. Demanar a les associacions esmentades en el punt anterior, en consonància amb l'article 18 apartats 3 i 4, de la Llei Catalana de l'esport on s'estableix, que ha d'haver-hi una «constituïció prèvia com a Unió Esportiva de Clubs per un període mínim de 3 anys», que iniciïn un període d'adaptació, en aquest sentit i creïn la unió de clubs, amb observança i respecte a la Llei Catalana de l'Esport i segueixin les passes que s'assenyalin per part dels organismes competents en aquestes qüestions com poden ser el Consell General de l'Esport i/o la Unió de Federacions Esportives de Catalunya.
4. Instar a les mateixes associacions i a la federació o unió de clubs que se'n derivi, a què duguin a terme projectes que garanteixin la participació i la igualtat de la dona en l'accés i en la pràctica del futbol botons.
5. Destinar una partida econòmica d'ajut per a la promoció del Futbol botons i per a la professionalització i millora organitzativa de la gestió de les diverses associacions existents arreu del país.
6. Demanar a la Conselleria d'Educació que comuniqui a escoles i instituts del país, el reconeixement del Futbol botons com a esport i recomanar la seva pràctica en activitats educatives en l'àmbit de l'esport.

Palau del Parlament, 17 de gener de 2023

Alícia Romero Llano, GP PSC-Units; Marta Vilalta i Torres, GP ERC; Mònica Sales de la Cruz, GP JxCat; Eulàlia Reguant i Cura, GP CUP-NCG; David Cid Colomer, GP ECP, portaveus

Punt 3 | Debat i votació

Proposta de resolució sobre la reserva de places de l'Administració per a dones que siguin caps de família monoparental

250-00968/13

PRESENTACIÓ: GP PSC-UNITS

Reg. 84340 / Admissió a tràmit: Mesa del Parlament, 31.01.2023

A la Mesa del Parlament

Alícia Romero Llano, portaveu, Gemma Lienas Massot, diputada del Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar, d'acord amb el que estableixen els articles 167 i 168 del Reglament del Parlament, presenten la Proposta de resolució sobre la reserva de places a l'administració per a dones que siguin mares en situació monoparental, per tal que sigui substanciada davant la Comissió d'Igualtat i Feminismes, amb el text següent:

Exposició de motius

Segons la legislació actual, s'entén per família monoparental aquella que està formada per un o més fills menors de vint-i-un anys, o de vint-i-sis si estudien, que conviuen amb una sola persona i en depenen econòmicament.

A Catalunya, segons dades de l'Idescat, dels 387.500 nuclis monoparentals existents al 2020, 308.600 estaven formats per una mare i els seus fills i, segons dades del Pla Interdepartamental de suport a les famílies 2018 - 2021, dels 58.175 títols vigents de família monoparental, el 93,9% corresponen a dones.

Tal i com defensen molts estudis, la monoparentalitat femenina comporta un elevat risc de pobresa o exclusió, amb un seguit d'aspectes que hi contribueixen de forma rellevant, com és el cas de l'habitatge, el món laboral, la xarxa social o la salut.

Tot això té una alta repercussió en la vida dels infants: Tenir una mare com a únic referent no representa cap problema quan es tenen resolts els aspectes econòmics i de xarxa familiar i social; el problema rau quan s'ajunta monoparentalitat i dificultats socioeconòmiques i de suport social. Aleshores, els desavantatges per als infants es manifesten clarament.

Una societat organitzada entorn l'eix del treball productiu que descuida les cures, sotmet a totes les dones, però especialment a les dones treballadores i/o que estan al capdavant de famílies monoparentals a pitjors condicions socials de vida.

Cal per tant una intervenció de les administracions públiques per tal de superar la lògica assistencial que tendeix a responsabilitzar només a les persones de la seva situació, en lloc d'obrir el focus i contemplar també l'escenari d'injustícia en el qual viuen. Un primer pas fonamental seria per tant, augmentar la inversió en la protecció a la família i la infància.

En aquest sentit, millorar les condicions de les mares caps d'una família monoparental en l'accés al món laboral esdevé una eina essencial per revertir aquesta situació. Més enllà de les polítiques de promoció de l'ocupació en el món privat, cal que les pròpies administracions públiques tinguin un paper actiu en aquesta tasca.

Per aquests motius, el Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar presenta la següent:

Proposta de resolució

El Parlament de Catalunya insta el Govern a:

1. Reservar un 1% de les places de l'oferta pública d'ocupació de la Generalitat, per a dones caps de família monoparental.
2. Col·laborar amb la resta d'administracions públiques catalanes perquè hi estableixin aquesta mesura a la seva pròpia oferta pública de feina.

Palau del Parlament, 18 de gener de 2023

Alícia Romero Llano, portaveu; Gemma Lienas Massot, diputada, GP PSC-Units
